

УДК 316.42-059.2(930.25)(06)

ЮРЧЕНКО ВІТАЛІНА

кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу «Український етнологічний центр» Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

YURCHENKO VITALINA

a Ph.D. in History, an associate professor, a senior research fellow at the Ethnological Centre Department of the M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the NAS of Ukraine

ВОЛКОВІЧЕР ТЕТЯНА

кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

VOLKOVICHER TETIANA

a Ph.D. in Philology, a junior research fellow at Ukrainian and Foreign Folklore Studies Department of the M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the NAS of Ukraine

Бібліографічний опис:

Юрченко, В., Волковічер, Т. (2019) Науково-практичний семінар «Соціокультурний розвиток децентралізації: старий / новий досвід українських громад». Народна творчість та етнологія, 3 (379), 61–64.

Yurchenko, V., Volkovicher, T. (2019) Theoretical and Practical Workshop *Socio-Cultural Development of Decentralization: Old / New Experience of Ukrainian Communities*. *Narodna tvorchist ta etnolohiya* [Folk Art and Ethnology], 3 (379), 61–64.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР «СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: СТАРИЙ / НОВИЙ ДОСВІД УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД»

16 травня 2019 року на базі Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (далі – ІМФЕ ім. М. Т. Рильського) у межах «Днів науки» відбувся науково-практичний семінар «Соціокультурний розвиток децентралізації: старий / новий досвід українських громад». Науковий захід організовано з метою обговорення колективного дослідницького проекту, який розроблявся і втілювався представниками Ради молодих вчених ІМФЕ ім. М. Т. Рильського впро-

довж 2018–2019 років. У фокусі дослідження науковців – культурницький розвиток новостворених громад; особливу увагу приділено етнокультурному складнику. Вивчення окреслених питань відбувалося на теренах об'єднаних територіальних громад у Вінницькій, Київській, Чернігівській та Херсонській областях.

Децентралізація є одним зі «стовпів» сучасного процесу реформування в Україні, адже вона має важливе значення для відновлення ролі громад у суспільному розвитку,

відтворення на основі історичної тягlosti та спадкоємності ініціативності представників громадян, пробудження соціальної відповідальності кожного українця.

Утверджена нормативними актами 2014 року реформа децентралізації поступово набирає обертів на всій території України, при цьому її втілення виявляє низку нових проблемних аспектів. На часі – розробка ефективних механізмів популяризації власної культури в різних царинах життєдіяльності громади. Серед них – формування сприятливого освітнього, наукового та культурного простору, вдосконалення системи адміністративних послуг у сфері культури, розвиток туристичної галузі на основі етнокультурної традиції як кожної окремої громади зокрема, так і України загалом. Нині вивчення соціокультурного поступу українських громад показує множинність поглядів та ідей щодо цього явища.

Науково-практичний семінар розпочався зі вступного слова директора ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, академіка НАН України Ганни Скрипник, яка привітала учасників заходу і наголосила на потребі фіксації сучасного стану суспільної свідомості і досліджень соціокультурних параметрів, які мають місце в умовах сьогодення. З привітальним словом і повідомленням порядку денного семінару виступив модератор заходу Віталій Іванчишен. Він відзначив яскраво виражений культурницький вектор об'єднаних територіальних громад, розробка якого, на думку молодого дослідника, як ніколи є затребуваною для кожної місцевої громади. Обговорення проблеми розпочалося з доповіді Наталії Олійник – провідного методиста відділу з методичної роботи Харківського обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва, яка у своїй презентації «Традиційна народна культура: розвиток чи занепад у час децентралізації (на матеріалах Харківщини)» показала практичний бік проблеми на місцях, пов'язаний зі збереженням фольклорного й етнографічного спадку українців у Харківській області.

У заході також взяли участь співробітники Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Зокрема, головний науковий співробітник відділу соціально-політичної історії, доктор історичних наук, професор Тетяна Бевз розкрила теоретичні питання втілення реформи децентралізації в Україні. Дослідниця виступила з темою «Специфіка здійснення реформи децентралізації в регіонах України: здобутки і прорахунки». Висловлюючись про те, що децентралізація покликана змінити спосіб мислення та поведінку людей, стати дієвим інструментом економічного, інфраструктурного й громадського розвитку, вона ґрунтовно проаналізувала здобутки та прорахунки реформи децентралізації в різних регіонах України. В обговоренні доповіді взяли участь співробітники відділу «Український етнологічний центр» ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Молодший науковий співробітник, кандидат історичних наук Аліна Ярова подала коротку довідку щодо формування об'єднаних територіальних громад та громадської думки на теренах Сосницького району Чернігівщини.

Наступним виступив старший науковий співробітник відділу соціально-політичної історії Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, кандидат історичних наук Микола Горбатюк. Тема його доповіді стосувалася впливу регіональних політичних та економічних еліт на процес децентралізації в Україні в 2015–2019 роках. Доповідач обґрунтував визначальний вплив на процес децентралізації в регіонах України обласного керівництва (голів обласних державних адміністрацій та обласних рад, окремих депутатів обласних рад) та економічних інтересів. На його думку, політична поведінка районного керівництва (голів районних державних адміністрацій та районних рад) переважно зводиться до перешкоджання проведенню реформи, що пов'язано з бажанням збереження status quo у владній вертикалі. А політична поведінка

Жіночий ансамбль Музиківської ОТГ «Музичанка»

Завідувач сектору з питань кадрової роботи Музиківської ОТГ В. Ртіцева та директор Будинку культури І. Фесюк

Будинок культури.
с. Музиківка Білозерського р-ну Херсонської обл.

Відновлена автобусна зупинка
«Музична» на в'їзді в с. Музиківка

Річка Веревчина
(Вірвовчина)
в с. Музиківка

Усі світлини –
Т. Волковічер

сільських голів часто є ситуативною і визначається їхніми економічними інтересами.

Обговорення теоретичних питань соціокультурного розвитку малої території було продовжено в доповіді старшого наукового співробітника «Українського етнологічного центру» ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, кандидата історичних наук Віталіни Юрченко «Проблеми соціокультурного розвитку об'єднаних громад в Україні». Дослідниця зазначила, що важливим важелем етнокультурного й туристичного потенціалу громади є ефективна самоорганізація населення. Тому, окрім вивчення проблеми розвитку територіальної громади, у соціокультурному розрізі важливим є вирішення питання щодо підвищення рівня громадської активності та самоорганізації мешканців населеного пункту. А інструментами для розбудови культурної сфери малої території, на її думку, можуть стати відновлення або реконструкція наявного ресурсного потенціалу, впровадження інновацій (через розвиток креативної індустрії, використання сквотів), застосування нових джерел фінансування (так званий краудфандинг), формування бренду (іміджу) території.

Завершальним був виступ молодшого наукового співробітника відділу української та зарубіжної фольклористики ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, кандидата філологічних наук Тетяни Волковічер, яка представила досвід утворення об'єднаних громад на території Херсонщини в доповіді: «Ми всі – одна громада! Досвід Музиківської

об'єднаної територіальної громади (Херсонська область)». Учасниця семінару поділилася власними спостереженнями, як протягом звітної конференції Музиківської ОТГ (5 квітня 2019 р.) та участі в культурно-мистецькій акції «Писанковий сад» (25 квітня 2019 р.) її члени продемонстрували свою згуртованість задля досягнення спільної мети. Було помітно, що об'єднана територіальна громада дійсно об'єднана – не лише офіційно, але і в реальному житті. «Ми всі одна громада!», «Прагнемо, щоб села не відчували себе окремо», «Сел. Східне, с. Загорянівка, с. Музиківка, с. Висунці і с. Мірошниківка – це все одне!», «Тут [на писанковій ялинці] представлені роботи всіх населених пунктів [Музиківської ОТГ] – не лише Музиківки!!!» – такі слова повсякчас виринали з їхніх уст. І це, мабуть, найважливіше: під час відновлення вертикального зв'язку між поколіннями (підтримання народних традицій у культурно-мистецьких заходах) паралельно налагоджується і зв'язок горизонтальний – між сучасниками (реальне об'єднання однодумців).

Таким чином, проблема вивчення процесів утворення об'єднаних територіальних громад в Україні набула великої ваги серед дослідників етносоціальних і етнополітичних студій. Так само і етнологи ставлять за мету зробити своєрідний зріз традиційного пласту культури як сіл, так і невеликих міст, аби в процесі культурних трансформацій зафіксувати сучасні соціокультурні параметри суспільної свідомості.